

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та  
фтизіопульмонології

**Силабус навчальної дисципліни**  
**«Клінічне медсестринство. Цикл фтизіатрія»**

|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Обсяг навчальної дисципліни                      | Загальна кількість годин на дисципліну: 30 годин, 1 кредит ЄКТС.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни | За розкладом занять.<br>Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та фтизіопульмонології<br>Одеса, вул. Князівська 1                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Викладач (-і)                                    | Мацегора Н.А., д.мед.н, професор кафедри.<br>Доценти: к.мед.н. Шпота О.Є., к.мед.н. Капрош А.В.,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Контактна інформація                             | Довідки за телефонами:<br>Шпота Олена Євгенівна, 095-626-55-16 Капрош Антоніна Вікторівна, відповідальна за СНТ кафедри 068-56-45-037<br>E-mail: profpat.f.d.phthisiatry@onmedu.edu.ua<br>Очні консультації: з 14.00 до 17.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи<br>Онлайн - консультації: з 15.00 до 16.00 кожного четверга, з 9.00 до 14.00 кожної суботи.<br>Посилання на онлайн - консультацію надається кожній групі під час занять окремо. |

**КОМУНІКАЦІЯ**

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Предмет вивчення дисципліни** – заходи з порядку виявлення хворих на туберкульоз, лікування та профілактики клінічних форм туберкульозу.

**Мета:** оволодіння комплексом знань, вмінь, навичок своєчасного виявлення, діагностики та контрольованого лікування і профілактики легеневих та позалегеневих форм туберкульозу, що має попередити формування ускладнень, підвищити якість лікування та життя хворих, знизити захворюваність і попередити розповсюдженість туберкульозу.

**Завдання:**

- 1) оволодіння знаннями щодо стану і перспективи фтизіопульмонології на сучасному етапі;
- 2) набуття навичок і вмінь стосовно клініки, діагностики, лікування і профілактики туберкульозу;
- 3) ознайомитися з сучасними підходами до діагностики і лікування туберкульозу при коінфекції туберкульоз/ВІЛ;

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
**Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та**  
**фтизіопульмонології**

4) вивчити основні групи препаратів, які застосовуються при лікуванні туберкульозу у тому числі лікарсько-стійкого туберкульозу;

5) Засвоєння алгоритму дій медичної сестри / брата у своєчасній діагностиці та лікуванні хворих на туберкульоз й контролі за режимом прийому протитуберкульозних хіміопрепаратів.

**Очікувані результати**

**У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:**

*Знати:*

1. Опанувати знання з лікування та профілактики легеневого туберкульозу;
2. Опанувати знання з лікування та профілактики позалегового туберкульозу;
3. Оцінити особливості патогенезу, клініки, діагностики, лікування і профілактики первинних та вторинних форм туберкульозу
4. Трактувати фактори ризику та прогнозувати виникнення ускладнень лікування;
5. Трактувати результати лабораторного та інструментального досліджень;
6. Засвоїти основні профілактичні заходи у виникненні ускладнень перебігу легеневого та позалегового туберкульозу;

*Вміти:*

1. Опанувати вміння діагностувати різноманітні клінічні форми туберкульозу;
2. Удосконалити навички і вміння для діагностики легеневого туберкульозу;
3. Удосконалити навички і вміння для діагностики позалегового туберкульозу;
4. Засвоїти навички діагностики можливих побічних реакцій (ПР) протитуберкульозних антибактеріальних препаратів та алгоритм дій медичних сестер при організації допомоги хворим у випадках ПР при лікуванні ТБ;
5. Набути навичок і вмінь для оформлення результатів лікування у відповідній медичній документації;
6. Демонструвати формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим, а також принципами фахової субординації у фтизіатрії.

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**Форми і методи навчання**

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій, практичних занять, організації самостійної роботи здобувачів.

**Методи навчання:**

*Лекції:* розкривають проблемні питання відповідних підрозділів дисципліни. Лекторами можуть застосовуватись такі варіанти проведення лекцій як навчальна, інформаційна, лекція-візуалізація, лекція-дискусія, лекція-консультація.

*Практичні заняття:* усне та письмове опитування, вирішення клінічних ситуаційних задач, відпрацювання навичок огляду пацієнта, вирішення тестових завдань.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та  
фтизіопульмонології

*Самостійна робота здобувачів (СРЗ):* з активною консультацією викладача (під час самостійної роботи) здобувачі опановують навчальний матеріал наступного практичного заняття. На консультаціях здобувач може отримати відповіді на складні питання теми.

*Зміст навчальної дисципліни*

Тема 1. Визначення туберкульозу як наукової та практичної проблеми. Історія розвитку фтизіатрії. Епідеміологія туберкульозу. Етіологія, патогенез туберкульозу. Імунітет при туберкульозі. Клінічна класифікація туберкульозу.

Тема 2. Організація виявлення і діагностики туберкульозу в закладах, що надають первинну медичну допомогу. Діагностика туберкульозу в закладах, що надають вторинну медичну допомогу. Міжнародні стандарти контролю за туберкульозом. Сучасні підходи до виявлення та діагностики туберкульозу.

Тема 3. Туберкулінодіагностика. Цілі туберкулінодіагностики. Критерії дітей і підлітків з групи ризику, яким проводиться щорічна туберкулінодіагностика. Поняття про туберкулін. Сучасні туберкулінові проби. Проба Манту з 2 ТО: показання, техніка проведення і оцінка її результатів. Поняття „віражу” туберкулінової проби.

Тема 4. Загальні принципи лікування туберкульозу. Антимікобактеріальні препарати. Загальні принципи антимікобактеріальної терапії: комплексність, комбінованість, контрольованість, тривалість і безперервність, етапна послідовність, індивідуальний підхід. Антимікобактеріальні препарати (АМБП): класифікація, дози, методи і кратність введення в організм хворого.

Тема 5. Стандартні режими лікування хворих на туберкульоз. Критерії вилікування хворих на туберкульоз. Поняття про лікарську стійкість мікобактерії туберкульозу (МБТ). Категорії лікування хворих на туберкульоз. Спостереження за станом хворих на туберкульоз у процесі лікування.

Тема 6. Контроль, моніторинг та ведення побічних реакцій на антимікобактеріальні препарати. Класифікація побічних реакцій на протитуберкульозні препарати. Причини та фактори ризику розвитку побічних реакцій на протитуберкульозні препарати.

Тема 7. Профілактика туберкульозу. Диспансерний нагляд.

Тема 8. Ускладнення БЦЖ-вакцинації:

Тема 9. Первинні форми туберкульозу. Туберкульозна інтоксикація, первинний туберкульозний комплекс, туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів: клініка, діагностика, лікування і профілактика.

Тема 10. Підгострий дисемінований туберкульоз легень. Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульома легень. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Сучасні схеми лікування.

Тема 11. Фіброзно-кавернозний туберкульоз легень. Ускладнення вторинних форм туберкульозу. Надання невідкладної допомоги при легеневій кровотечі. Курація хворих

Тема 12. Генералізований (міліарний) туберкульоз. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок. Патогенез, патоморфологія, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Сучасні схеми лікування. Курація хворих.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та  
фтизіопульмонології

Тема 13. Туберкульозний плеврит (в тому числі емпієма). Туберкульоз сечостатевої системи. Клініка. Діагностика. Сучасні схеми лікування. Курація хворих

Тема 14. Туберкульоз кісток і суглобів. Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів: клініка, діагностика, лікування і профілактика.

*Перелік навчально-методичної літератури*

*Основна:*

1. Фтизіатрія : підручник / В. І. Петренко, Л. Д. Тодоріко, Л. А. Гришук [та ін.] ; за ред. В. І. Петренка. Київ : Медицина, 2015. 471 с.
2. Наказ МОЗ України Про затвердження стандартів медичної допомоги «Туберкульоз» від 19.01.2023 р. № 102
3. Наказ МОЗ України від 01.02.2019 №287«Стандарт інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз».
4. Позалегеневий туберкульоз: Н.А. Мацегора, В.Г. Марічерда, П.Б. Антоненко, О.Є. Шпота, І.М. Смольська, А.В. Капрош, Л.П. Омелян, А.С. Зайцев.– Одеса: Олді+, 2022, – 430с. ISBN 978-966- 289-670-1

*Додаткова:*

1. Запобігання розвитку побічної дії протитуберкульозних препаратів: метод. розробка до семінарських занять з вибіркової дисципліни / уклад.: Н.А.Мацегора, Л.П.Омелян, О.Є.Шпота [та ін.]. – Одеса : ОНМедУ, 2023. – 68 с.
2. Протитуберкульозні заходи в епідемічних вогнищах туберкульозної інфекції: метод. розробка до семінарських занять з вибіркової дисципліни / уклад.: Н.А.Мацегора, О.Є.Шпота, А.В. Капрош [та ін.]. – Одеса : ОНМедУ, 2023. – 96 с.
3. Позалегеневий туберкульоз: метод. розробка до семінарських занять з вибіркової дисципліни / уклад.: Н.А.Мацегора, , О.Є.Шпота, , А.В. Капрош [та ін.]. – Одеса : ОНМедУ, 2023. – 116 с.

**ОЦІНЮВАННЯ**

***Методи поточного контролю:***

На кожному практичному занятті застосовуються наступні методи поточного контролю:

- 1) Усна відповідь на стандартизовані питання за матеріалом поточної теми.
- 2) Розв'язування ситуаційних задач.
- 3) Вирішення тестових завдань за темою.

**Критерії поточного оцінювання на занятті:**

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| «5» | Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення. |
| «4» | Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних                                                                                                  |

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та  
фтизіопульмонології

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.                                                                                                                                                                                        |
| «3» | Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилкам |
| «2» | Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворої дитини та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.                                   |

*Форми і методи підсумкового контролю:* залік.

Залік, виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

### **САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Самостійна робота передбачає підготовку до кожного практичного заняття.

### **ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

*Політика щодо дедлайнів та перескладання:*

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

*Політика щодо академічної доброчесності:*

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кафедра професійної патології і функціональної діагностики та  
фтизіопульмонології

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

*Політика щодо відвідування та запізнень:*

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

*Використання мобільних пристроїв:*

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

*Поведінка в аудиторії:*

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.